

L Ä N S I - S U O M E N
Y M P Ä R I S T Ö K E S K U S
V Ä S T R A F I N L A N D S
M I L J Ö C E N T R A L

Paikka/Plats

Vaasa

Päiväys/Datum

17.7.2000

Dnro/Dnr

0899R0012-53

H01-196

Vapo Oy

PL 22

40101 JYVÄSKYLÄ

Viite
Hänvisning

Asia
Ärende

Yhteysviranomaisen lausunto

Vapo Oy:n turvetuotannon ympäristö-
vaikutusten arviointiohjelmasta Uitonnevan,
Viitalannevan ja Kampinkeitaan turvetuotanto-
alueella, Kauhajoki

YHTEENVETO ARVIOINTIOHJELMASTA

Hankkeesta vastaava

Vapo Oy

PL 22

40101 JYVÄSKYLÄ

Yhteysviranomainen

Länsi-Suomen ympäristökeskus

PL 262

65101 VAASA

Hankkeen tarkoitus

Hankealueen turvetuotannon päätarkoituksena on energiaturpeen tuotanto teollisuuden ja yhdyskuntien käyttöön. Energiaturpe käytetään täysin lähialueiden enegiatuotantolaitosten polttoaineena. Tuotantoalueiden ja käyttöpaikkojen välisissä etäisyyksissä pyritään mahdollisimman lyhyisiin kuljetusmatkoihin. Uitonnevan, Viitalannevan ja Kampinkeitaan käyttöönoton tarkoituksena on korvata Etelä-Pohjanmaalla tuotannosta poistuvia pinta-aloja sekä varautua lähialueiden tuleviin energiantuotantoratkaisuihin.

Energiaturpeen pääkäyttäjiä ovat tällä hetkellä Seinäjoen ja Porin voimalaitokset. Pääosa turpeesta käytetään jauhemaisena jyrshinturpeena teollisuuslaitosten ja voimaloiden kattiloissa. Pieniä määriä tuotetaan tiiviimpää myös mm. maatilojen ja omakotitalojen lämmitykseen soveltuvaa palaturvetta.

Hanke

Vapo Oy:llä on hallussaan hankealueella suoaluetta yhteensä 418 ha, josta tuotantokelpoista on yhteensä 373 ha. Hankealue on kokonaan ojitettu turvetuotantoa varten. Hankealueen turvetuotanto on ollut keskeytyksissä vuodesta 1990 lähtien, koska hankkeella ei ole ollut voimassa olevaa vesioikeuden lupapäätöstä. Tuotettavan turpeen kokonaismäärä on noin 2,0 milj.m³.

Varsinaisen tuotantoalueen lisäksi hankealueeseen kuuluvat tukialueet, joihin lukeutuvat tiestö, tuotantoalueen ja eristysojien väliset kaistat ja turpeen varastointialueet sekä ympäristönsuojelun vaatimat ratkaisut.

Hankealueen vedet laskevat nykyisin Karvianjoen ja Kyrönjoen vesistöalueille. Suunnitellun turvetuotantoalueen Karvianjoen vesistöalueelle (Nummijärvi) sijoittuva pinta-ala on 301 ha. Kauhajoen vesistöalueelle (Rauhaluoma) sijoittuva pinta-ala on 72 ha.

Arvioitavat vaihtoehdot

Arviointiohjelmassa on esitetty tutkittavaksi alueen turvetuotantokäyttöön otosta kaksi vaihtoehtoa:

1. Toteuttamatta jättäminen (0-vaihtoehto)
2. Laadittavan suunnitelman mukainen vaihtoehto

Arviointiohjelmassa todetaan lisäksi, että arvioinnissa tarkastellaan mahdollisuuksia löytää haittojen vähentämiseksi Vapo Oy:n kuivatussuunnitelmassa esittämien toimenpiteiden lisäksi muita realistisia vaihtoehtoja. Mahdollisuuksien mukaan näistä kootaan tarvittaessa kolmas toteuttamisvaihtoehto.

Kuuluttaminen ja lausuntopyynnöt

Yhteysviranomaisena on saanut ympäristövaikutusten arviointiohjelman 9.5.2000. Se on kuulutettu Kauhajoen kunnassa 18.5.2000-30.6.2000. Kuulutus on lisäksi julkaistu Ilkka ja Kauhajoen Kunnallislehti nimisissä sanomalehdissä. Lausunnonantajien määräaika oli 30.6.2000.

Asiassa annettiin neljä lausuntoa ja jätettiin viisi mielipidettä.

YHTEENVETO ANNETUISTA LAUSUNNOISTA JA MIELIPITEISTÄ

Etelä-Pohjanmaan liitto

Lausunnossa todetaan, että turvetuotantoalueiden välittömässä läheisyydessä, niiden itäpuolella, sijaitsee Nummijärvi. Se on seudullisesti merkittävä kohde sekä virkistykseen että luontomatkailun kannalta. Lisäksi maakunnan yhteistyöryhmä hyväksyi 8.6.2000 Etelä-Pohjanmaan ympäristön kehittämistä koskevan ohjelasopimuksen, jonka yhtenä hankkeena on lähivuosien aikana tehtävä Nummijärven kunnostus. Yksi turvetuotannon merkittävimmistä ympäristövaikutuksista kohdistuu vesistöön. Siksi arviointiohjelmassa ja itse arvioinnissakin tulee korostaa vesistövaikutuksia. Muuten Etelä-Pohjanmaan liitto pitää Kauhajoen Uitonnevan, Viitalannevan ja Kampinkeitaan turvetuotantoalueiden ympäristövaikutusten arviointiohjelmaa riittävänä.

Kauhajoen kunta

Kauhajoen kunnan laajassa, asiantuntevassa ja seikkaperäisessä lausunnossa tuodaan esille arviointiohjelmassa olevia puutteita ja täydennystarpeita. Lausunnossa todetaan, että arvioinnin kohteeksi tulee ottaa useampia vaihtoehtoja eri osa-alueiden toteuttamisesta ja eritasoisia vedenpuhdistusmenetelmiä käyttäen. Myös parhainta mahdollista tekniikkaa käyttävä vaihtoehto on arvioitava.

Tarkemmin asiasta todetaan, että Kauhajoen kunta on jättänyt Länsi-Suomen vesioikeudelle muistutukset ja vaatimukset Vapo Oy:n hakemusasiakirjoista koskien Kampinkeitaan, Viitalannevan ja Uitonnevan turvetuotannon aloittamista. Kauhajoen kunta haluaa korostaa, että Nummijärvi on hyvin tärkeä virkistysjärvi koko Suupohjan alueella. Se on lähes puolet (4,88 km²) Kauhajoen noin 10 km² :n järvipinta-alasta.

Lausunnossa todetaan, että arvioinnin kohteena olevat turvetuotantoalueet ovat olleet seisoksissa 10 vuotta, joten hanketta on pidettävä turvetuotannon aloittamisena eikä jatkamisena. Kymmenen vuoden aikana ojastot ovat umpeenkasvaneet. Kentät ovat saaneet luontaista kasvustoa, joten alueita ei voi pitää tuotantokelpoisina ilman mittavia ojaperkauksia ja muita töitä.

Lausunnossa tarkastellaan toteuttamattajättämisvaihtoehdon (0-vaihtoehto) sisältöä ja todetaan arviointiohjelman kuvauksen vaihtoehdosta vaativan joukon lisäyksiä. Tässä vaihtoehdossa tulisi tarkastella myös niitä toimenpiteitä ja vaikutuksia, jotka toteutuisivat alueen lopullisessa palauttamisessa entiselleen.

Lausunnossa esitetään lukuisia täydennyksiä ja tarkennuksia, jotka pitäisi arvioinnissa ottaa huomioon tarkasteltaessa ohjelman mukaista "Laadittavan suunnitelman mukaista vaihtoehtoa". Muutoksia esitetään erityisesti aiheisiin, joissa käsitellään kuivatusvesien jakautumista, tuotantotapoja ja vesiensuojelumenetelmiä ja jälkikäyttöä.

Lausunnossa esitetään, että arvioinnin kohteeksi tulee ottaa uusia lausunnossa tarkemmin kuvatuin periaattein muodosteltavia arvioitavia vaihtoehtoja. Vaihtoehtojen muodostamisen päätekeijöiksi esitetään alueiden erilaista käsittelyä suhteessa turvetuotannon käynnistämiseen ja toisaalta erilaisten vesiensuojelullisten ratkaisujen pohjalta muodostettavia arvioitavia vaihtoehtoja.

Lausunnossa korostetaan, että hanke on jo aikanaan käsitelty lupamenettelyssä ja Korkein hallinto-oikeus on sen lopullisesti ratkaissut myöntämättä lupaa silloin tehdyn hakemuksen mukaisin ratkaisuin.

Kauhajoen kunnan lausunnossa esitetään arviointiohjelmaan merkittäviä lisäyksiä ja täsmennyksiä kun arvionnin kohteena ovat vaikutukset kaavoitukseen ja maankäyttöön, luonnonympäristöön, vesistöihin ja veden laatuun ja virkistyskäyttöön sekä vaikutukset ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen.

Lausunnossa käsitellään myös ohjelmassa mainittuja suunniteltuja selvityksiä ja arviointimenetelmiä ja esitetään näihin lisäyksiä.

Selvitettäessä sosiaalisia vaikutuksia ja ympäristövaikutusten keskinäisiä vuorovaikutuksia Kauhajoen kunta edellyttää ohjelmassa mainitun kuntalaiskyselyn kohdentamista koko Nummijärven ja Rauhaluoman valuma-alueella asuville ja vapaa-ajan asunnon omistajille sekä Suupohjan Helmi Oy:n osakkaille.

Yhteenvedona Kauhajoen kunta toteaa lausunnon lopussa, että se pitää arviointiohjelmaa rungoltaan oikean suuntaisena, mutta kuitenkin puutteellisena sekä ympäristövaikutusten arvioinnin merkitystä vähättelevänä lupapäätöstä tehtäessä. Hyvin tärkeänä pidetään 0-vaihtoehdon ja osittaisen 0-vaihtoehdon pitämistä esillä ja arvioituna yhdenvertaisesti tuotantovaihtoehdon lisäksi. Lopuksi todetaan, että juuri Nummijärven kannalta näin huomattava hanke vaatii perinpohjaisen arvioinnin sekä laajan kansalaisten vaikutusmahdollisuuden.

Tielaitos, Vaasan tiepiiri

Tiepiiri toteaa lausunnossaan, että Maankäyttö ja kaavoitus kappaleessa voisi mainita myös alueen tiestön nykytilanteen. Lupatilannetta kuvattaessa olisi selvitettävä liittymälupatarve yleiseen tiehen.

Liikenteen vaikutuksista tulisi tarkastella haitallisia värinävaikutuksia sekä liikenneperäisiä päästöjä ja vaikutuksia liikennemääriin ja sitä kautta tieverkon kuntoon. Lisääntyneen liikenteen aiheuttama liikenneonnettomuusriski tulisi sisällyttää tarkasteluun.

Pohjanmaan työvoima- ja elinkeinokeskus, kalatalousyksikkö

Lausunnossa kuvataan lyhyesti tietoja eri kalalajien esiintymistä ja kalakantoja sekä kalakantojen parannustoimenpiteitä turvetuotantoalueen kuivatuksen purkuvesistöön. Lausunnossa todetaan, että turvetuotannon aiheuttama lisäkuormitus olisi erittäin haitallista joen veden laadulle.

Lausunnossa todetaan, että hankkeen vesistövaikutukset on selvitettävä perusteellisesti tilanteesta ennen kuivatuksen aloittamista, jotta hankkeen vaikutukset voidaan erottaa muusta mahdollisesta vesistökuormituksesta. Vesien suojelumenetelmänä tulisi lausunnon mukaan käyttää parasta käyttökelpoista tekniikkaa. Lausunnossa korostetaan myös seurannan merkitystä ja esitetään luettelo seurattavista asioista. Erityisesti tulisi kiinnittää huomio rehevyydason seurannan lisäksi happamoitumisen, happipitoisuuden ja virtaaman muutoksiin. Näytteenotto- ja havainnointikertoja tulisi olla riittävästi. Hankkeelle annettavasta tarkkailuvelvoitteesta todetaan että sen tulisi sisältää sähkö-

koekalastuksia, kalanpoikasten esiintymisen kartoituksia sekä kalastustiedusteluja alueella kalastaville talouksille ennen hanketta ja hankkeen aikana.

Kalatalousyksikkö on lausuntonsa lisäksi lähettänyt yhteysviranomaisen käyttöön Länsi-Suomen vesioikeudelle nyt ympäristövaikutusten arvioinnin kohteena olevan hankkeen lupahakemuksen kuuluttamisen perusteella antamansa kannanotot.

Mielipide, Kauhajoen Osakaskunta

Kauhajoen Osakaskunta ilmoittaa lausuntonaan yhtyvän kaikilta osin Kauhajoen kunnan ympäristö- ja rakennusvalvontajaoston ja ympäristölautakunnan lausuntoon. Näistä on yhteenveto kohdassa Kauhajoen kunta.

Mielipide, Kauhajoen Kalastuskunta

Kauhajoen Kalastuskunta ilmoittaa lausuntonaan yhtyvän kaikilta osin Kauhajoen kunnan ympäristö- ja rakennusvalvontajaoston ja ympäristölautakunnan lausuntoon. Näistä on yhteenveto kohdassa Kauhajoen kunta.

Mielipide, Nummijärven Kalastusseura ry

Mielipiteessään Nummijärven Kalastusseura ry ilmoittaa olevansa arvioinnin vaikutusalueella sijaitsevien vesistöjen kalastusoikeuden haltija Karvian rajaan saakka. Kalastusseura toteaa, etteivät vesistöt siedä lisää kuormitusta.

Muutoin mielipiteen esittäjä yhtyy Kauhajoen kunnan antamaan lausuntoon, josta on yhteenveto kohdassa Kauhajoen kunta.

Mielipide, Suupohjan Helmi Oy

Mielipiteessään Suupohjan Helmi Oy ilmoittaa päättäneensä yhtyä Kauhajoen kunnan antamaan lausuntoon. Siitä on yhteenveto kohdassa Kauhajoen kunta.

Mielipide, Ympäristöselvitys Naava ry, Kauhajoen Kalastus-seura KAKASE ry ja Suomen luonnonsuojeluliiton Pohjanmaan piiri ry

Mielipiteessä tarkastellaan arviointiohjelmaa kohta kohdalta. Vaihtoehtoista esitetään tarkasteltavaksi tilannetta soiden ennallistamiseksi mikäli turpeen ottoon ei myönnettäisi lupaa. Vesiensuojelussa esitetään tarkasteltavaksi parhaan käyttökelpoisen tekniikan käyttöä. Rauhaluoman vedenlaatuselvityksiä esitetään tehtäväksi ohjelmassa mainittua perusteellisemmin ja myös pohjaeläin-, vesikasvi- ja koekalastusselvityksiä edellytetään tehtäväksi.

Mielipiteessä kiistetään arviointiohjelman maininta turvetuotannon vesistövaikutusten samankaltaisuus metsäojituksen kanssa ja edellytetään todellisten alapuoliseen vesistöön kohdistuvien vaikutusten selvittämistä.

Mielipiteessä todetaan Rauhaluoman merkitystä taimenen poikastuotantoalueena. Ravusta esitetään, että sen vähälukuisuus ei saisi tuottaa johtopäätöstä vesistön vähäisestä

merkityksestä, vaan päinvastoin seurauksena tulisi olla entistäkin suuremman huomion kiinnittämisessä vähälukuisten lajien olemassaoloon.

Yleisesti muistuttaja toteaa lisäksi, että Kampinkeitaan ja Ylimysjärven luonnontilaan ei saa vaikuttaa ja arvioinnissa tulisikin selvittää millaisia vaikutuksia eri vaihtoehdoilla saattaisi olla.

Pölyn ja melun torjuntaan pitää puuttua tarkasti, sillä Ylimysjärven Natura-alue on lähimmillään vain 100 metrin päässä, todetaan mielipiteessä.

Mielipiteessä todetaan, että on otettava huomioon mahdollisuus jättää turvetuotannon ulkopuolelle joitakin alueita.

Lopuksi mielipiteessä todetaan, että arviointiohjelma on laadittu erittäin epäselvästi ja hyvin ylimalkaisesti. Ohjelmassa keskitytään liian yleisiin asioihin, eikä tuoda esiin juuri kyseistä suoaluetta ja siihen sopivia tavoitteita ja menetelmiä. Lopuksi korostetaan kansalaisten tiedonsaantia ja vaikutusmahdollisuuksien tärkeyttä.

YHTEYSVIRANOMAISEN KANNANOTTO

Yhteysviranomaisen käsityksen mukaan arviointiohjelma sisältää otsikkotasolla arvioinnin pohjaksi riittävän kuvauksen ympäristövaikutusten arvioinnin suorittamisesta. Ohjelma on kuvaukseltaan aika suppea ja yleisiä periaatteita kuvaileva eikä tekstissä vielä tässä vaiheessa kovinkaan selvästi sidota arvioinnin yhteydessä tehtäviä toimia juuri tähän hankkeeseen. Ohjelma täyttää asetuksessa ympäristövaikutusten arvioinnista 11 §:n vaatimukset lukuunottamatta vaihtoehtojen riittävää kuvausta jo ohjelmassa. Arviointiohjelmassa kuvataan vain kaksi vaihtoehtoa

1. toteuttamatta jättäminen
2. laadittavan suunnitelman mukainen vaihtoehto, jolla tarkoitettaneen hankkeesta vastaavalla Länsi-Suomen vesioikeudessa, nykyisessä Länsi-Suomen ympäristölu-pvirastossa jo käsiteltävänä olevaa ratkaisua.

Yhteysviranomainen edellyttää, että arviointimenettelyä jatkettaessa ja valmisteltaessa arviointiselostusta tulee luoda selkeät lisävaihtoehdot. Näiden muodostamisessa tulee olla toisena peruslinjana

1. kaikki tuotantokelpoiset alueet otetaan käyttöön (arviointiohjelman mukainen)
2. luodaan vaihtoehto, jossa alueen erityisen arvokkaiksi määritellyt luonnon alueet ja eliölajisto ei tule turvetuotantotoimenpiteiden vaikutuksille alttiiksi (Natura-alueet, taimenvesistöt, Nummijärven vesiluonto).

Toinen vaihtoehtojen päämuodostamistie tulee olla vesien erilaiseen käsittelyyn ja johtamiseen rakentuvat vaihtoehdot. Yhteysviranomainen edellyttää, että tällä perusteella arviointi jakaantuu ainakin seuraaviin vaihtoehtoihin tarkasteluihin

1. ns. vesienkäsittelyn perustaso (arviointiohjelman mukainen)

2. vedet käsitellään pintavalutuksella
3. vedet käsitellään käyttäen kemiallista saostusta.

Lisäksi arviointiselostuksessa tulee kuvata hankkeesta vastaavan käsitys siitä mitä ympäristönsuojelulain 3 §:ssä mainittu paras käyttökelpoinen tekniikka tässä tapauksessa voisi olla. Mikäli se ei sisälly edellä oleviin lisävaihtoehtoihin tulee myös siitä muodostaa arvioitava vaihtoehto.

Edellä esitettyjen vaihtoehtojen lisäksi tulee arviointiselostuksessa mahdollisimman laajasti selvittää arviointiohjelmassa mainitulla tavalla haitallisten vaikutusten vähentämismahdollisuuksia. Tämä sisältövelvoite tulee suoraan asetuksesta. Samalla yhteysviranomaisen haluaa tässä yhteydessä korostaa arviointiselostuksen sisältövaatimukseen kuuluvan seurantaohjelman tekemistä ja sisällyttämistä jo selostukseen eikä jättää sen tekemistä kokonaan tai suureksi osaksikaan vasta ympäristölupavaiheeseen.

Seurantaohjelmassa tulee ottaa huomioon myös työvoima- ja elinkeinokeskuksen kalatalousyksikön lausunnossa esitetty.

Yhteenvedona yhteysviranomaisen toteaa, että vaihtoehtojen kuvauksen täydentäminen voidaan tehdä arviointiselostusvaiheessa ja että nyt nähtävillä ollut arviointiohjelmaa ei tarvitse tarkistaa.

Ympäristövaikutusten arviointi kohdistuu alueille, joiden lähituntumassa on kaksi erityisen arvokasta luonnonsuojelukohdetta, jotka ovat mukana myös Suomen ehdotuksessa Euroopan unionin luonnonsuojelualueverkoston suomalaisiksi kohteiksi.

Arviointiohjelmaan sisältyy kohta 7. Seurannan suunnittelu, jonka mukaisesti arviointiselostukseen asetuksessa vaadittu "ehdotus seurantaohjelmaksi" on tarkoitus toteuttaa. Yhteysviranomaisen edellyttää, että seurannan ja tarkkailun tarve ja sisältö esitetään jo arviointiselostuksessa eikä vasta ympäristövaikutusten arvioinnin päätyttyä ympäristölupamenettelyssä.

Arviointiohjelmassa olisi pitänyt asetuksen 11 §:n mukaisesti nykyistä tarkemmin selvittää hankkeen toteuttamisen edellytyksenä olevat luvat. Arviointiselostuksessa kohta tulee täydentää ja täsmentää niin, että asiasta kiinnostuneille tulee heti selväksi menettely. Tämä on tärkeää, sillä hankkeen lupakäsittely sijoittuu lainsäädännössä tapahtuneiden suurten muutosten vaikeatajuisten voimaantulosäännösten vaikutusajankohtaan.

Lopuksi yhteysviranomaisen edellyttää, että arviointiselostuksessa pyritään vastaamaan mahdollisimman hyvin annetuissa lausunnoissa ja esitetyissä mielpiteissä esiintyviin täsmennyksiin, lisäyksiin ja muuhunkin esitettyyn.

Ympäristövaikutusten arvioinnin yhteydessä on laadittava luonnonsuojelulain 65 §:n tarkoittama arvio hankkeen vaikutuksista Natura- kohteisiin. Yhteysviranomaisen suosittelee arvioinnin tekemistä teknisesti niin, että se voidaan raporttina julkaista myös erikseen.

Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 9 §:n nojalla yhteysviranomaisen edellyttää, että arvioinnissa tarpeellisen selvityksen hankkimiseksi toteutetaan Kauhajoen kunnan lausunnossa esitetyn laajuinen kysely. Yhteysviranomaisen käsityksen mukaan ympäristövaikutusten arviointimenettely tulee saattaa päätökseen ennen kuin hankkeen lupa-asian käsittelyä jatketaan.

LAUSUNNON NÄHTÄVILLÄOLO

Tämä yhteysviranomaisen lausunto on nähtävillä yhden kuukauden ajan sen antamisen jälkeen virka-aikana seuraavissa paikoissa:

Kauhajoen kunnanvirasto
Kauhajoen kunnan pääkirjasto

Yhteysviranomainen toimittaa hankkeesta vastaavalle jäljennökset annetuista lausunnoista ja mielipiteistä. Alkuperäiset säilytetään Länsi-Suomen ympäristökeskuksessa.

Ympäristökeskuksen johtajan sijaisena
Ympäristöneuvos

Esko Räsänen

Insinööri

Eero Takamaa

Maksu: 25.000 mk

Maksun peruste: Valtion maksuperustelaki (150/92) 8 § ja ympäristöministeriön päätös alueellisen ympäristökeskuksen maksullisista suoritteista (23.2.2000)

Oikaisuvaatimus: Valtion maksuperustelain 11 b §:n mukaan (961/92) maksua koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Maksuvelvollinen, joka katsoo, että maksun määräämisessä on tapahtunut virhe, voi sen sijaan vaatia siihen kirjallisesti oikaisua Länsi-Suomen ympäristökeskukselta kuuden kuukauden kuluessa maksun määräämisestä.

JAKELU: Vapo Oy
PL 22
40101 JYVÄSKYLÄ

TIEDOKSI: Lausunnon antajat
Länsi-Suomen ympäristölupavirasto
Ympäristöministeriö
Suomen ympäristökeskus + 2 kpl arviointiohjelmaa
LSU/Tutkimusosasto

LSU/Ympäristönsuojeluosasto
LSU/Alueidenkäyttö- ja luonnonsuojeluosasto